

Poslední část je věnována literatuře, i když některé příspěvky se ocitají na pomezí mezi filozofií a literaturou. Platí to zejména o Alainovi Faudemayovi, kde se tento vztah objevuje už v názvu stati – Philosophie, littérature, psychanalyse –, jež se zabývá různými výklady, které se spojují s pojmem entusiasmus od osvícenství po naši dobu. Yves Bergeret v článku Langue-espace (Řeč-prostor) poukazuje poetickým jazykem na to, že prostor, zejména prostor obydlených míst (mj. i Prahy) mluví svou vlastní řečí. Christine de Buzon rozebírá styl románu významné renesanční autorky Helisenne de Crenne Les angoyssees douloureuses qui procedent d'amours z roku 1538. Miroslav Červenka v příspěvku Hláskové konfigurace rozvíjí Pecharovy úvahy o významu hláskového opakování v poezii. Lorand Gaspar se přihlásil výňatkem z neuveřejněného rukopisu, který nese název Feuilles d'hôpital (Listy z nemocnice) a který je skutečně souborem dojmů, které může v člověku vyvolat problematika nemoci a boje s ní. Patrick Guyon věnoval sborníku dvě krátké poetické stati La forme quatre a La nuit et les enfants de la nuit (Noc a děti noci). Josef Hiršal a Bohumila Grögerová pozdravili kolegu překladatele několika překlady básní J. Bobrowského a také Philippe Jaccottet mu věnoval poetickou impresi nazvanou Premier rêve de l'année (První sen roku). Poslední příspěvek jakoby znovu evokoval šfi Pecharových zájmů: Filozof Josef Zmr v něm uvažuje o významu André Bretona pro Bohumila Hrabala.

Ivana Holzbachová

Radan H a i n : *Staatstheorie und Staatsrecht in T. G. Masaryks Ideenwelt*. Reihe Zürcher Studien zum öffentlichen Recht, Zürich, Schulthess Polygraphischer Verlag 1999, 268 s.

V letošním roce jsme se z pochopitelných důvodů setkali s vlnou zájmu o TGM a jeho duchovní dědictví, jejímž výsledkem je mimo jiné několik knih, které by neměly ujít naší pozornosti. Z nich by bylo škoda nezmnít knižně vydanou disertaci Radana Haina (Eidgenössische Technische Hochschule Zürich) s názvem *Staatstheorie und Staatsrecht in T. G. Masaryks Ideenwelt*. A nejen proto, že málo co by se tak přičilo masarykovskému dědictví jako uzavření se před okolním světem do národní ulity. Hainova kniha přináší totiž skutečné novum.

Tím je systematické představení Masaryka z pohledu teoretika státního práva. V hojně masarykovské literatuře téma dosud zanedbané, navíc o to náročnější, že TGM nikdy sám obsáhlý a systematicky členěný výklad své státoprávní koncepce nepodal. Práce nezapře, že byla psána v rámci právnické fakulty, ke světu prospěchu se ale nezřídka četných odboček do oblasti sociologie, politologie, filosofie a historie.

Dá se možná bez nadsázky říci, že práce se primárně zabývá charakterem moderního státu a ilustruje ho na Masarykově příkladu. Snaží se prokázat, do jaké míry byly hodnoty dnešního právního státu, které procházejí napříč státními celky, též hodnotami prvního československého prezidenta (budiž na tomto místě podotknuto, že kniha se zabývá především teoretickým odkazem Masaryka, tudíž obvyklé kategorie jako „hrobník rakouské monarchie“ či „zakladatel Československa“ zeširoka obchází).

Kniha je rozčleněna do pěti větších celků. Po krátkém úvodu následuje vzhledem k místu vydání patrně nezbytné biografické představení Masaryka popisující současně ve vedlejší linii dějiny dunajské monarchie a později Československa až do roku 1939.

Třetí kapitola nazvaná Stát a právo se nejprve zabývá velmi zevrubně - od Platóna až po marxismus - duchovním vlivem, jaký můžeme u Masaryka vysledovat. Posléze věnuje svou pozornost

problematice ústavy, konstitucionalismu, přirozeného a pozitivního práva, otázce legitimacy a legality - pochopitelně vždy na příkladu Masaryka, aby nakonec dospěla k otázkám revoluce a její oprávněnosti.

Tématem následující kapitoly s nadpisem Demokracie a svoboda jsou postupně republikanismus, parlamentarismus, problém reprezentace a identity, politické strany, volební právo a nakonec základní práva.

V poslední kapitole s názvem Národ, federalismus a sebeurčení je v souladu s nadpisem vylištěna problematika národa a nacionalismu, federace a autonomie stejně jako práva na sebeurčení. V samotném závěru si pak, pochopitelně opět ve vztahu k místu vydání, všímá Hain Masarykova vztahu ke Švýcarsku, které mu po Spojených státech bylo podle autora v mnohém inspirací.

Celou knihou pak jako červená nit prochází myšlenka uvedená a ukázkami dostatečně podložena už v úvodu: Stát není Masarykovi samoučelem, nýbrž prostředkem k vyššímu cíli, kterým je rozvoj jedince v rámci společnosti.

Hainova práce by neměla zůstat nepovšimnuta, jakkoliv by bylo přirozeně možné polemizovat s některými jednotlivostmi, plynoucími z autorova úhlu pohledu. Jestliže ve svém úvodu konstatuje, že Masarykovi se nové poznatky ve státoprávní oblasti dají připsat jen stěží, ale přesto existují pádné důvody, proč se jím dnes zabývat, dá se stejně tak dobře říci, že ani tato kniha nepřichází s průkopnickou interpretací Masaryka, nicméně neobvyklost pohledu a poctivost, s jakou se autor zvoleným tématem zabývá (jistě ne náhodou je úvodní poděkování adresováno i do Masarykova ústavu v Praze za zpřístupnění těžko dostupných pramenů), jsou dobrým důvodem, proč ji doporučit ke čtení.

Pavel Lukeš

Dagmar Smreková, Zuzana Palovičová: *Podnikatelská a environmentální etika*. Bratislava, vydal PhDr. Milan Štefanko – Vydavateľstvo IRIS 1999, 144 stran.

Autorky monografie ve svých úvahách o podnikatelské etice tvořivým způsobem navazují nejen na rozpracování této problematiky v zahraniční literatuře, ale i na přínosné výsledky zkoumání aktuálních otázek etiky podnikání na Slovensku. V tomto kontextu je třeba uvést alespoň knihu slovenské ekonomky E. Hanulákové *Podnikatelská etika* (Bratislava 1997), jakož i monografické práce slovenské filosofky A. Remišové: *Podnikatelská etika. Úvod do problematiky* (Bratislava 1997) a *Etické kodexy* (Bratislava 1998). Podnikatelské etice se věnují na Slovensku i další autoři, např. J. Gašparíková, L. Hohoš, J. Kánský, J. Letaši, A. Luknič, K. Remtová, Z. Suchánek aj. Za pozitivní je třeba považovat, že recenzovaná práce obsahuje analýzu povahy a předmětu podnikatelské etiky na jedné straně a environmentální etiky na straně druhé, neboť podnikání, na rozdíl od některých jiných druhů lidské činnosti, se odehrává nejen v rámci ekonomických struktur a vztahů, ale i v kontextu přírodního a sociálního prostředí.

Knih *Podnikatelská a environmentální etika* obsahuje tyto kapitoly: 1. Morálka, etika a aplikovaná etika, 2. Podnikatelská etika, 3. Environmentální etika, 4. Svet podnikania v sieti sociálnych, etických a environmentálnych súvislostí. První kapitola se především zabývá specifickým charakterem filosoficko-etické reflexe, klade si otázku smyslu etiky na pozadí morálního skepticismu, věnuje pozornost vztahu všeobecné a aplikované etiky a v souvislosti s tím i pojetí etiky jako praktické vědy. Právě v kontextu aktuálních ekonomických, sociálních a ekologických problémů, při úvahách o současné pozici etiky, dospívají autorky monografie k přesvědčení, že etiku